

વિભાગ-૧

નીચેના આઠ પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ ત્રણ પ્રશ્નોના ઉત્તરો લખો:

(૪૨)

- પ્ર.૧. સંશોધન પ્રક્રિયાનાં સોપાનો વર્ણવો.
- પ્ર.૨. સંશોધન પ્રક્રિયા વિશે સમજ મેળવવાનું મૂલ્ય ચર્ચો.
- પ્ર.૩. સંશોધન કાર્યક્રમની વ્યવહારક્ષમતા નક્કી કરવામાં કયા મુદ્દાઓનું ધ્યાન રાખશો?
- પ્ર.૪. સિદ્ધાંતકલ્પના એટલે શું? સિદ્ધાંતકલ્પનાના પ્રકારો વર્ણવો.
- પ્ર.૫. નિદર્શન એટલે શું? નિદર્શનના પાયાના ખ્યાલો સમજાવો.
- પ્ર.૬. સંભાવના નિદર્શન એટલે શું? સાદો યદુચ્ચ નિદર્શ સમજાવો.
- પ્ર.૭. પ્રયોગ એટલે શું? પ્રયોગનાં લક્ષણો વર્ણવો.
- પ્ર.૮. નૈસર્ગિક પ્રયોગ એટલે શું? પ્રયોગશાળાનો પ્રયોગ અને નૈસર્ગિક પ્રયોગ વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો.

વિભાગ-૨

કૌંસમાં આપેલા શબ્દોમાંથી યોગ્ય શબ્દ પસંદ કરી ખાલી જગ્યાપૂરો : (કોઈ પણ આઠ) (૦૮)

- (૧) નિરીક્ષણ દ્વારા માહિતી એકત્રિત કરીને કરવામાં આવતું સંશોધન એ .....સંશોધન છે.
(સૈદ્ધાંતિક, અનુભવલક્ષી)
- (૨) કેવળ જ્ઞાન ને ખાતર જ્ઞાન મેળવવાના હેતુથી કરવામાં આવતું સંશોધન એ .....
સંશોધન છે. (શુદ્ધ, વ્યાવહારિક)
- (૩) ..... પરિચિતતા પર આધારિત હોતું નથી. (સંશોધન, સામાન્ય સૂઝ)
- (૪) સામાન્ય સૂઝમાં ..... વિચારધારાઓ કામ કરતી હોય છે. (સભાન, બિનસભાન)
- (૫) સંશોધન સમસ્યાની ..... માટે પૂર્વગામી સંશોધનોની સમીક્ષા કરવામાં આવે છે.
(પસંદગી, ચકાસણી)
- (૬) સંશોધનની પહેલાં કરવામાં આવતું ધારણાત્મક વિધાન એટલે .....

(સિદ્ધાંત, સિદ્ધાંતકલ્પના)

- (૭) સિદ્ધાંતકલ્પના બે પરિવર્ત્યો વચ્ચેનો ..... દર્શાવે છે. (સંબંધ, વિરોધ)
- (૮) શૂન્ય સિદ્ધાંતકલ્પનાનું વિરોધી વિધાન ..... સિદ્ધાંતકલ્પના સૂચવે છે.
(આંકડાશાસ્ત્રીય, વૈકલ્પિક).
- (૯) સમાન ગુણ-લક્ષણ ધરાવતા સભ્યોના જૂથને ..... કહે છે. (સમષ્ટિ, નિદર્શ)
- (૧૦) સમષ્ટિની સરેરાશને ..... કહે છે. (પ્રાયલ, આગણક)
- (૧૧) સંભાવના નિદર્શનમાં સમષ્ટિના પ્રત્યેક સભ્યને નિદર્શમાં પ્રવેશવા માટે..... તક હોય છે.
(સમાન, અસમાન)
- (૧૨) સમષ્ટિમાંથી જે સભ્ય પ્રથમ મળે તેને નિદર્શમાં સમાવી લેવાની પદ્ધતિ એ .....
નિદર્શ છે. (આકસ્મિક, હેતુલક્ષી)
- (૧૩) કૃત્રિમ પરિસ્થિતિ હેઠળ કરવામાં આવતું ..... નિરીક્ષણ એટલે પ્રયોગ.
(નિયંત્રિત, અનિયંત્રિત)
- (૧૪) જે પરિવર્ત્ય ઉપર સ્વતંત્ર પરિવર્ત્યની અસર થાય છે તેને ..... પરિવર્ત્ય કહે છે.
(નિયંત્રિત, આધારિત)
- (૧૫) પરિણામ પર અસર કરનારા ..... સિવાયના પરિવર્ત્યોને નિયંત્રિત પરિવર્ત્યો કહે છે.
(આધારિત, સ્વતંત્ર)
- (૧૬) નૈસર્ગિક પ્રયોગમાં નિયંત્રણ .....હોય છે. (સંપૂર્ણ, ખામીયુક્ત)

ENGLISH VERSION

Psychology - Core (CC-301)

(Research Methods in Psychology-1

(For Regular Students)

Total Marks-50

Part-I

Answer **Any Three** questions out of the following eight questions:

(42)

- Q.1. Describe the steps of research.
- Q.2. Discuss the importance of understanding the research process.
- Q.3. Which points will you consider while deciding the feasibility of a research program?
- Q.4. What is hypothesis? Describe the types of hypotheses.
- Q.5. What is Sampling? Explain the basic concepts of Sampling.
- Q.6. What is probability sampling? Explain simple random sampling.
- Q.7. What is an Experiment? Describe the characteristics of an experiment.
- Q.8. What is natural experiment? Clarify the difference between natural experiment and laboratory experiment.

E-168-3

Part-2

Fill in the blanks by selecting proper word from the words given in bracket: (Any Eight) (08)

- (1) The research done by collecting data through observation is ..... research.
(Theoretical, Empirical)
- (2) The research done with the purpose of knowledge for the sake of knowledge is .....
research. (Pure, Applied)
- (3)..... is not based on familiarity. (Research, Common Sense)
- (4) ..... reasoning plays role in common sense. (Conscious, Unconscious)
- (5) For ..... of the research problem, review of previous literature is being done.
(Selection, Verification)
- (6) The statement assumed before the beginning of research is called .....
(Theory, Hypothesis)
- (7) Hypothesis shows the ..... between two variables. (Relation, Contradiction)
- (8) The opposite statement of null hypothesis suggests ..... hypothesis.
(Statistical, Alternate)
- (9) The group sharing common characteristics is called ..... (Population, Sample)
- (10) The average of population is called ..... (Parameter, Statistic)
- (11) In a probability sampling, every member of the population has an ..... opportunity to
enter the sample . (Equal, Unequal)
- (12) The method of including the member of the population, whosoever meets first, in the
sample is called ..... sampling. (Accidental, Purposive)
- (13) An experiment means .....observation under artificial situation.
(Controlled, Uncontrolled)
- (14) The variable upon which the effect of independent variable occurs is called ..... variable.
(Controlled, Dependent)
- (15) The variables, other than the .....variable, which affect the results are called controlled
variables. (Dependent, Independent)
- (16) There is ..... control in natural experiment. (Total, Erroneous)

*****